

Inventering av mindre hackspett

2025 utmed planerad v940

Sträckan Rösan–Forsbäck, Kungsbacka kommun

PM 2025-07-09

Beställare

Trafikverket via WSP Sverige AB
Box 13033
402 51 Göteborg
Tel. 010-722 74 00

Beställarens kontaktperson

Lena Hjort, WSP Sverige AB
lena.hjort@wsp.com

Utförare

Naturcentrum AB
Västanvindsgatan 8
444 30 Stenungsund
Organisationsnummer 556294-9999
Tel. 010-220 12 00
ncab@naturcentrum.se

Projektorganisation och arbetsinsatser

Örjan Fritz: Projektledare, fältinventering, PM

orjan.fritz@naturcentrum.se

Sara Elg: Fältinventering, PM

Matti Åhlund: Fältinventering, PM

Kompetenser: Samtliga personer ingående i projektet är erfarna ornitologer som tidigare deltagit i många fågelinventeringar, bland annat av mindre hackspett på Onsalahalvön.

Kartmaterial

Kartmaterial från Lantmäteriet har tillhandahållits via Trafikverket som wms-tjänst.

Omslagsbild

Alsumpskog vid Norrelund (N21) i inventeringsområdet för v940. I detta område har mindre hackspett påträffats under häckningstid vid en rad inventeringar av Naturcentrum åren 2012–2025. Foto: Sara Elg.

Foton i PM

© Naturcentrum AB

Denna rapport bör citeras

Elg, S., Fritz, Ö. & Åhlund, M. 2025. Inventering av mindre hackspett 2025 utmed planerad v940. Sträckan Rösan–Forsbäck, Kungsbacka kommun. Naturcentrum i pdf-fil till WSP 2025-07-09. PM 14 sidor.

Naturcentrums projektnummer

4668

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Uppdrag	4
1.2	Metodik	4
1.3	Inventeringsområde	7
2	Resultat	7
3	Diskussion	10
4	Slutord	12
5	Referenser.....	12

1 Inledning

1.1 Uppdrag

Naturcentrum AB har på uppdrag av Trafikverket genom WSP Sverige AB inventerat mindre hackspett *Dryobates minor* utmed planerad v940 Rösan–Forsbäck, Kungsbacka kommun under 2025 (Figur 1).

1.2 Metodik

Inventeringen genomfördes enligt Naturvårdsverkets metod förenklad revirkartering med två besök (Blank 2010). Denna metodik ansluter till den som användes i inventeringsområdet 2018 (Elg 2018) och som används i uppföljningen av de 14 åtgärdsområdena på Onsalahalvön (Fritz & Åhlund 2024). Inventeringsområdet besöktes under tidiga morgnar dels i april, dels i juni. Det är tidsperioder då mindre hackspett normalt är som mest aktiv under säsongen och tid på dygnet. Fynd av hackspettar noterades med häckningskriterier. Påträffade individer följdes så långt möjligt inom inventeringsområdet för att notera födosök, reviryttningar och använda värdeelement. Samtidiga noteringar av mindre hackspettar är extra värdefulla för att särskilja individer och revir.

Vid varje tillfälle deltog två inventerare för att effektivisera upplägget. Inventerarna började på samma plats och gick därefter åt var sitt håll. Den ena sidan av inventeringsområdet inventerades först, därefter den andra på väg tillbaka till startpunkten (Figur 2). Frekventa stopp gjordes för att lyssna och spana efter hackspettar.

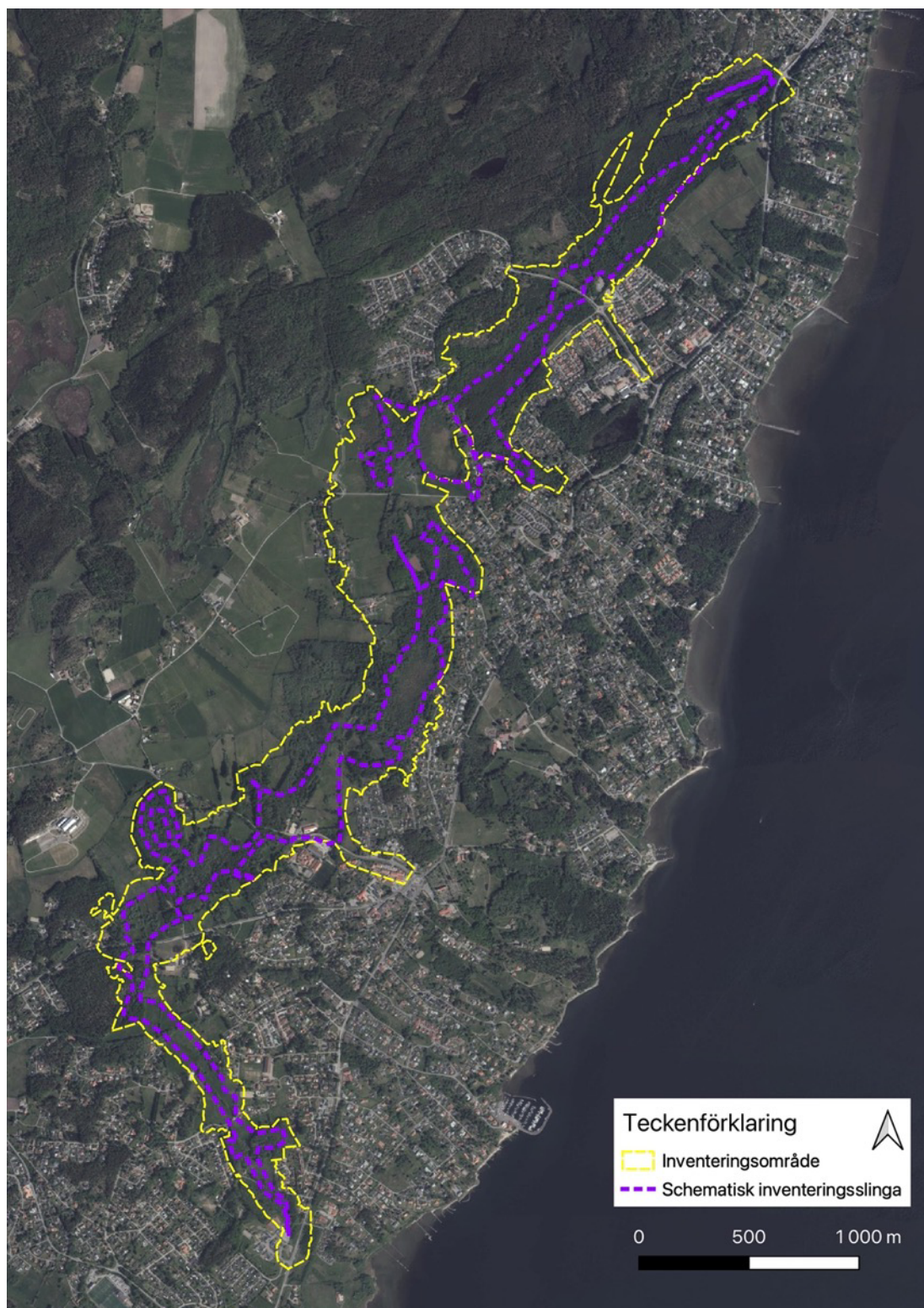
Första besöket: Under 9–10 april inventerades revirindikerande individer av mindre hackspett. Färska hål av mindre hackspett eftersöktes också. Inventeringen påbörjades vid soluppgång 06:15 och pågick fram till 10-tiden under båda dagarna. Vädret var gynnsamt; lätt molnighet och 2–6 plusgrader första morgonen respektive mestadels klart väder och 1–5 plusgrader andra morgonen. Under båda dagarna var vinden svagt nordlig. Generellt var vädret under säsongen mild under början av våren, men kyligare och ofta med nordliga vindar under den senare delen av våren.

Andra besöket: Under 10–11 juni återbesöktes inventeringsområdet. Fokus låg då på eftersök av tiggande hackspettungar och varnande adulta fåglar. Inventering gjordes mellan kl. 04:00 och kl. 08:30 båda morgnarna. Vädret den 10 juni var molnigt med uppehåll under största delen. Duggregn till lätt regn förekom under en halvtimme på sena morgonen. Vädret den 11 juni var klart och soligt. Temperaturer båda morgnarna var 8–10 grader vid starten för att öka till 13–15 grader vid avslut. Vindarna var svaga och hörbarheten av fågelljud var god. Totalt sett rädde gynnsamt väder för fågelinventering.

Naturcentrums fynd av mindre hackspett inom inventeringsområdet i april och juni 2025 kommer att rapporteras på Artportalen.

Figur 1. Inventeringsområdets avgränsning vid planerad v940 Rösan–Forsbäck. Bullergräns för 50 dB, naturvärdesobjekt (N1–N29) och vägområdet pekas också ut.

Figur 2. Inventeringsområdets avgränsning vid planerad v940 Rösan–Forsbäck med schematisk illustration av den inventeringsslinga som gåtts.

1.3 Inventeringsområde

Inventeringsområdets läge och avgränsning framgår av karta (Figur 1). Inventeringsområdet inkluderar områden inom beräknad bullerzon 50 dB från planerad väg samt yttergränserna av de naturvärdesobjekt (Bohman m.fl. 2012) som sträcker sig utanför nämnd bullergräns (exklusive det separat liggande objekt N24 Iglasjön). Detta inventeringsområde uppgår totalt till ca 245 ha. Eventuell detaljplanerad tomtmark och bebyggelse, som ligger inom denna avgränsning, har dock inte ingått i inventeringen. Inventeringsområdet 2025 ansluter därmed till den definition av inventeringsområdet utmed planerad v940 som tidigare gjorts (Ahlén m.fl. 2022, Ottosson 2020).

2 Resultat

April: Vid inventeringen i april påträffades revirhävande mindre hackspett vid Vickan och Norrelund. Siffror inom parentes hänvisar till angivna fynd (Figur 3). En mindre hackspett trummade på en död aspgren, där det på samma asp fanns ett äldre sannolikt bohål av mindre hackspett. Individens försvann sedan in i skogen mot väster (1).

Vid Norrelund hördes mindre hackspett både trumma och ropa vid upprepade tillfällen i den västra delen under morgonen (2). Två individer skymtades, där åtminstone den ena var en hona som sedan flög mot den östra delen (3). I östra delen (3) noterades sedan en hona som hoppade runt och hackade lite på olika stammar. En hane anslöt sedan och paret flög in i kärret mot öster. Vid tillfället inventerades området av två observatörer för att försöka följa hackspettarna. Det är dock oklart om den anslutande hanen kom från väster eller om det möjligen var tre individer som observerades, då bara en individ noterades passera från platsen i den västra till den östra delen.

Juni: Färre fynd gjordes av mindre hackspett i juni jämfört med april. Inga aktiva bon noterades, men vid Norrelund (4) observerades en hona plocka föda högt upp i flera träd som uppfattades kunna vara föda åt ungar. I den västra delen (5) hördes en mindre hackspett ropa upprepat från några aspar men kunde inte ses.

Totalt 2025: Totalt gjordes fem fynd av mindre hackspett, varav fyra fynd utgör ett kluster vid Norrelund (fynd 2–5), dvs. i naturvärdesobjekten N20–21. Fynden bedöms röra totalt tre platser och omfatta minst tre individer inom inventeringsområdet 2025 (Figur 3). Ingen säker häckning konstaterades, men fynd både i april och i juni tyder på revir vid Norrelund med erhållet häckningskriterium permanent revir (trolig häckning) i enlighet med Svensk atlasinventering (Svensson m.fl. 1999). Det kan nämnas att i Artportalen förs permanent revir numera till kategorin möjlig häckning (jfr Eriksson 2025). Fynden vid Norrelund kan utgöra antingen ett eller två revir. Fyndet vid Vickan kan utgöra ett separat revir (häckningskriterium spel/sång under häckningstid i lämplig häckningsbiotop), men den noterades endast vid ett inventeringstillfälle.

Figur 3. Påträffade individer av mindre hackspett i april och juni 2025 samt färskå håå som bedömts vara uthackade av mindre hackspett inom inventeringsområdet vid planerad v940 Rösan-Forsbäck.

Figur 4A–B. Påträffade färskta hål som bedömts vara uthackade av mindre hackspett inom inventeringsområdet vid planerad v940 Rösan–Forsbäck under inventeringen 2025. Det är dock oklart om hålen rör bo- eller övernattningshål.

Utöver fynd av revirhävande individer har flera hål av troligen mindre hackspett påträffats i björk och i klibbal. Flertalet har varit äldre hål. Vid Björs mosse/Staragården påträffades dock dels i östra delen en klibbal med både något äldre och ett färskt hål av mindre hackspett (Figur 4B). I den västra delen finns en högstubbe av björk där mindre hackspett sågs hacka ut ett bohål 2018 (Figur 4A). I samma högstubbe fanns nu runt tio hål av mindre hackspett, såväl äldre som tämligen färskta. Möjligen kan boträdet höra till fågeln som noterades vid Vickan. Ett relativt färskt hål i högstubbe av klibbal, bedömt sannolikt gjort av mindre hackspett efter hålets begränsade diameter att döma, noterades även norr om Fjordskolan i den södra delen av inventeringsområdet (Figur 4C).

Figur 4C. Påträffat färskt hål som bedömts vara uthackat av mindre hackspett inom inventeringsområdet vid planerad v940 Rösan–Forsbäck under inventeringen 2025. Det är dock oklart om hålet rör bo- eller övernattningshål.

3 Diskussion

Under inventeringen 2025 gjordes totalt fem fynd av mindre hackspett på tre platser (Figur 3). Under inventeringen 2018 gjordes totalt åtta fynd av mindre hackspett på sex platser inom eller i direkt anslutning till inventeringsområdet, men som i vissa fall sannolikt berörde samma revir (Elg 2018, Elg m.fl. 2024). Vid årets inventering observerades alltså något färre mindre hackspettar jämfört med 2018, både med avseende på antalet individer och antalet platser.

Platserna där mindre hackspett påträffades 2025 ansluter väl till tidigare inventeringar och erfarenheter av artens förekomstområden i inventeringsområdet (Elg m.fl. 2024), nämligen vid Norrelund, Vikan och ner mot Björs mosse/Staragården (Figur 5). Vi kunde däremot inte hitta mindre hackspett i lövskogarna norr om Kapareskolan (N11 och N12). Inte heller i den sydligaste delen (lövskogar norr om Fjordskolan, N1 och N2) hördes eller sågs någon mindre hackspett. Dock påträffades ett relativt nyuthackat bo i en alhögstubbe i N1 som kan ha gjorts av mindre hackspett. Hålet kan dock ha använts för övernattning vintertid och behöver inte vara ett bevis för häckning.

Det finns ytterligare en sentida fågelinventering att jämföra med. Alla fågelarter inom inventeringsområdet inventerades med fyra besök under maj–juni 2020. Även då påträffades få mindre hackspettar, men också på en plats med tidigare känt revir, nämligen i alkärret vid Norrelund (N21) (Ottosson 2020). Hackspettar kan dock ha missats vid inventeringen 2020 eftersom den gjordes i maj-juni för att efterlikna den tidigare från 2012, dvs. efter artens aktivitetstopp i april (Ottosson 2020).

Det är svårt att säkert kunna fastställa och förklara skillnader i resultat mellan inventeringar gjorda enskilda år. Det rör sig om relativt få individer och tillfälligheter får stort avgörande på resultatet. Inventeringsområdet 2025 har inte ändrats påtagligt sedan 2018–2020, utan skogsmiljöerna är fortsatt intakta. Successionen har dock gått vidare och träden i skogsmiljöerna har därmed blivit något äldre. Mängden av potentiella bo-träd, som högstubbar och torrträd, kan också ha ökat något, så att miljöerna blivit än mer kvalitativa för mindre hackspett.

En förklaring till skillnaden i resultat kan vara att mindre hackspett 2025 utnyttjat lämpliga lövskogsmiljöer (haft revir eller bo) strax utanför inventeringsområdet i en större utsträckning än 2018 (jfr Elg 2018).

En annan bidragande förklaring till den observerade skillnaden kan bero på olikheter i mindre hackspettens aktivitetstoppar under 2018 respektive 2025. Normalt sett är mitten av april bäst tid för att notera revir, dvs. häckningskriterierna spel eller sång/par i lämplig häckningsbiotop och parning/parningsceremonier. Senare under säsongen är andra och tredje veckan i juni den tidpunkt då flest fynd rapporteras från sydvästra Sverige (Skåne, Halland, Västra Götaland, Kronobergs och Jönköpings län) av säkerställd häckning, främst häckningskriterierna bo, hörda ungar/besöker bebott bo/föda åt ungar eller nyligen flygga ungar (SLU Artdatabanken, Artportalen 2000–2024). Baserat på denna kunskap och våra tidigare erfarenheter från inventeringar av mindre hackspett på Onsalahalvön planerade vi in och genomförde årets inventering vid dessa tidpunkter i april respektive juni. Antalet rapporterade fynd av revirindikerande mindre hackspett visade sig dock 2025 ha en topp redan i mitten av mars, vilket är tidigt. Därtill gjordes många fynd av säkerställd häckning redan i slutet av maj och början av juni, även om den största fyndtoppen ändå kom andra veckan i juni (SLU Artdatabanken, Artportalen 2025). Denna skillnad i aktivitetstoppar för revir och säkerställd häckning finns också om fynd från sydvästra Sverige söks enbart från inventeringsåren 2018 (ett medelår) och 2025 (tidigt år). Skillnaden i antal fynd och platser mellan 2018 och 2025 kan alltså till del bero på vårarnas olika utveckling. Våra besök i april respektive juni 2025 låg alltså rätt erfarenhetsmässigt sett, men blev något sena just denna säsong. Konsekvensen kan ha blivit den att vi missat enstaka revirhävdande fåglar i april och någon enstaka häckning i juni.

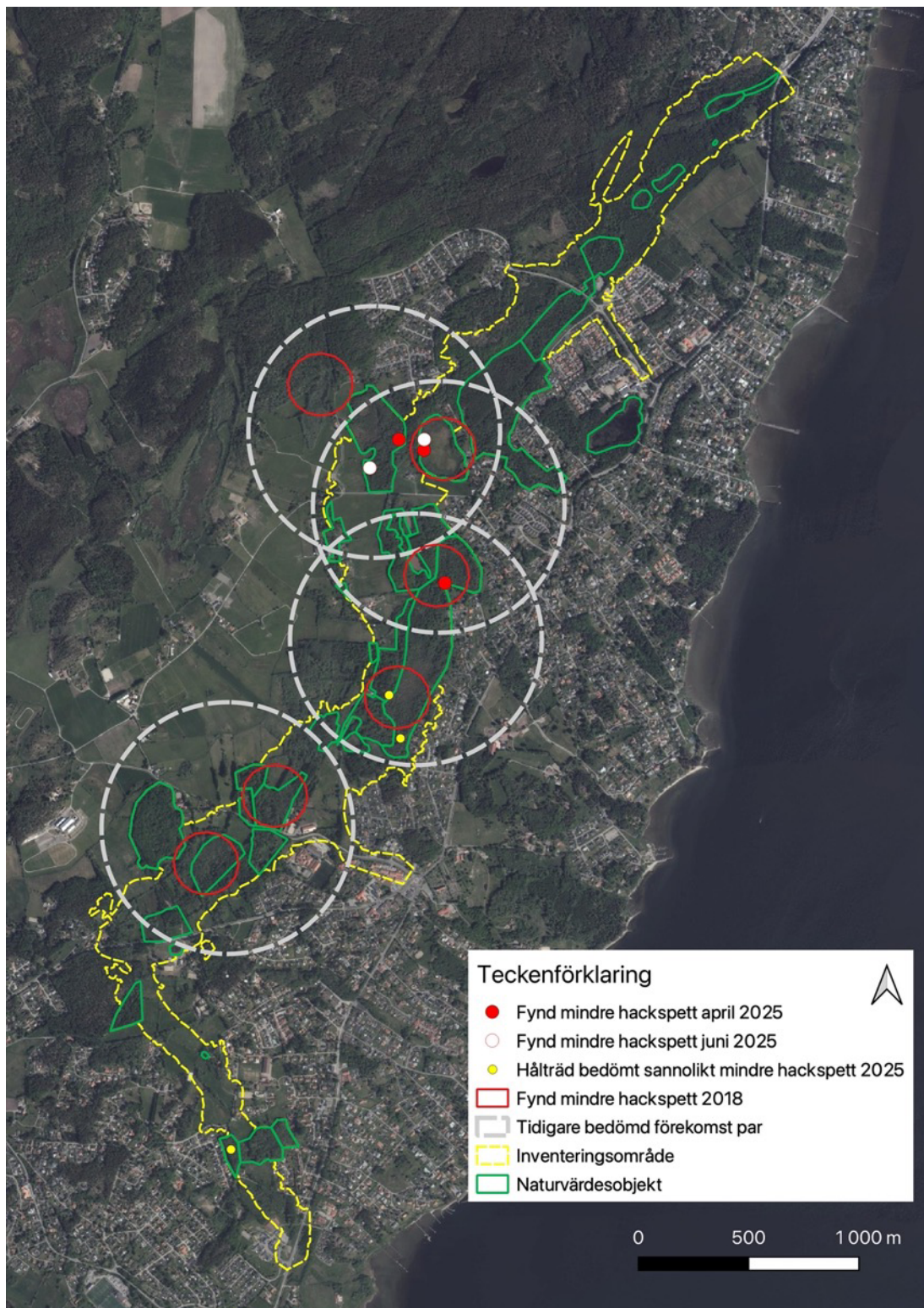
Metodiken anger att revir som observerats vid minst två inventeringstillfällen ska registreras som revir vid utvärderingen. Enligt metodiken blir då antalet revir inom inventeringsområdet 2025 totalt 1–2 revir. Vår bedömning är att en sådan strikt utvärdering kan leda till en alltför restriktiv bedömning och medföra en underskattning av antalet verkliga revir. Med tanke på att vi funnit håll av trolig mindre hackspett vid Björs mosse/Staragården (se ovan), och att vi kan ha missat artens aktivitetstopp 2025 (se ovan) bedömer vi att fyndet vid Vickan är ett separat revir. Totalt bedöms årets fynd därför utgöra 2–3 revir, från Staragården i söder till Norrelund i norr.

4 Slutord

Naturcentrum har tidigare bedömt den genomsnittliga populationen av mindre hackspett vara 3–4 par i inventeringsområdet (Ahlén m.fl. 2022, Elg m.fl. 2024). Årets inventering visar att mindre hackspett är fortsatt bofast i området, men som detta år påträffades i ett något lägre antal (2–3 revir) än det angivna genomsnittet (3–4 par). Den största skillnaden 2025 mot 2018 är att inga fynd av arten gjordes alls i lövskogarna vid Kaparenskolan (N11–N12) vilket förklarar minskningen med ett par mellan åren.

5 Referenser

- Ahlén, J., Fritz, Ö. & Ottosson, U. 2022. Bedömning av påverkan på bevarandestatus för fridlysta arter vid utbyggnad av väg 940 Rösan–Forsbäck i Kungsbacka kommun: Underlag till dispensansökan för fladdermöss, fåglar, groddjur och kräldjur. Naturcentrum AB i pdf-fil till WSP och Trafikverket 2022-03-15. Rapport 83 sidor.
- Blank, H. 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda fåglar. Dnr 310-5279-05 NS. Naturvårdsverket.
- Bohman, P., Fritz, Ö. & Hultengren, S. 2012. Utredning om skyddade arter, biotopskydd och naturmiljöer med höga naturvärden inom vägkorridor för väg 940, Rösan – Forsbäck, Kungsbacka kommun. Naturcentrum AB i pdf-fil till Trafikverket 2012-12-13. Rapport 38 sidor.
- Elg, S. 2018. Inventering av gröngöling och mindre hackspett. sid. 44–53. I: Fritz, Ö. m.fl. Naturinventeringar under 2018 vid föreslagen ny väg 940 Rösan – Forsbäck. Naturcentrum AB i pdf-fil till WSP och Trafikverket 2018-12-11. Rapport 63 sidor.
- Elg, S., Fritz, Ö. & Ottosson, U. 2024. Gröngöling och mindre hackspett vid väg 940 – svar på mark- och miljödomstolens frågor i ärende M 2889-22. Naturcentrum AB i pdf-fil till WSP Sverige AB och Trafikverket 2024-02-08. PM 16 sidor.

Figur 5. Påträffade individer av mindre hackspett inom inventeringsområdet 2025 relativt tidigare fynd av mindre hackspett från 2018 och tidigare bedömt genomsnittligt antal förekommande par (3–4) vid v940 Rösan–Forsbäck. Två av fynden 2018 rör samma plats (8 fynd).

- Eriksson, M.O.G. 2025. Öka nyttan med din rapportering i Artportalen. Vår Fågelvärld 2025(3): 28–32.
- Fritz, Ö. & Åhlund, M. 2025. Uppföljning av hackspettar. sid. 24–33. I: Bengtsson, V. m.fl. 2024. Uppföljning i åtgärdsområden på Onsalahalvön 2024. Naturcentrum AB i pdf-fil till WSP Sverige AB och Trafikverket 2025-03-03. Rapport 59 sidor.
- Ottosson, U. 2020. Fågelinventering under 2020 vid planerad väg 940, Rösan – Forsbäck. Naturcentrum AB i pdf-fil till WSP och Trafikverket 2020-09-16. Rapport 17 sidor.
- SLU Artdatabanken. 2025. Artportalen <https://www.artportalen.se> (2025-06-23).
- Svensson, S., Svensson, M. & Tjernberg, M. 1999. Svensk Fågelatlas. Vår Fågelvärld, supplement 31, Stockholm.